ANUL 1 NR. 1 IANUARIE - MARTIE 2025

IZVOR DE NEUITARE

COMUNA BRUSTUROASA

JUD. BACĂU

REVISTĂ TRIMESTRIALĂ DE TRADIȚIE ȘI MEMORIE CULTURALĂ

CamScanner

Izvor de neuitare

ISSN 3061 – 6441 ISSN-L 3061 - 6441

Revistă trimestrială editată în colaborare cu Serviciul Public Județean pentru Promovarea Turismului și Coordonarea Activității de Salvamont Bacău

Serviciul Public Județean pentru Promovarea Turismului și Coordonarea Activității de Salvamont Bacău

Cultură. Credință. Natură. Sănătate.

Primarul comunei Brusturoasa

Consilliul Local al comunei Brusturoasa

Adresa redacției:

Brusturoasa/Bacău/România

Str. Fântânii, nr. 26

Tel: 0748793531

E-mail: atomuleseliliana48@yahoo.com

Blog: https://neuitare.ro

Editor fondator: LILIANA ATOMULESE

Redactor-coordonator: ROMULUS-DAN BUSNEA

Grafică: MARIAN BUTUCARU

Colaboratori: Prof. GHEORGHE ROȘU

Prof. AURELIA ATOMULESE

Preot CONSTANTIN POPA

Prof. NICOLAE PETRESCU-REDI

Ing. DOREL BĂLĂIȚĂ

MIHAELA COVACI - studentă

Tipografie: MISHU PRINT@SIGN

© Toate drepturile asupra textelor și ilustrațiilor sunt rezervate revistei ,,Izvor de neuitare”. Reproducerea totală sau parțială este interzisă fără acordul redacției

CamScanner

DE CE ACEASTĂ REVISTĂ ?

Dragii noștri cititori!

Inaugurăm astăzi o publicație, care ne dorim să devină cu timpul, o oglindă a comunității din Brusturoasa. Acest demers vine ca o continuare a lucrurilor frumoase înfăptuite de înaintașii noștri. Aceștia, fie ei cadre didactice, fie ei fețe bisericești, ori oameni de cultură, au considerat că Brusturoasa merită să fie cunoscută așa cum trebuie.

Dacă facem o mică cercetare, vom descoperi că multe personalități ale vremurilor trecute, dar și contemporane, au descoperit frumusețea acestor meleaguri, au descris aceste locuri, ocupațiile locuitorilor, tradițiile pe care le-au păstrat și pe care le duc mai departe. În urmă cu mai bine de o sută de ani, Nicolae Iorga însoțea cursul râului Trotuș, de la izvoare spre vărsare și, fermecat de cele văzute, descria totul într-un mod foarte poetic.

Tot pe atunci, prezența familiei generalului Radu R. Rosetti în Brusturoasa, dublată de pitorescul zonei, atrăgea multe nume ilustre ale vremii. Spre exemplu, Gheorghe Țițeica, matematician român emblematic, participa la întrunirile cercului cultural „Gheorghe Eremia”, care exista în Brusturoasa. Ori vizitele lui Ioan Bianu, la acel timp președinte al Academiei Române, care insista pe lângă generalul Rosetti, la a prelua conducerea Bibliotecii Academiei Române, lucru care s-a și întâmplat.

Venind spre timpurile moderne, descoperim că Brusturoasa a fost studiată și prezentată de Dorinel Ichim, etnograf și cercetător renumit, apoi de Corneliu Stoica, în paginile enciclopediei „Valea Trotușului”, plus multe alte articole de presă, toate sporind acea zestre de neuitare a satului nostru.

O altă publicație, a fost realizată în anii 2000, în școala gimnazială Brusturoasa, care se adresa în special elevilor. Revista se numea „Ad litteram” și era rodul străduinței domnului profesor Gheorghe Roșu, acum pensionar, dar și a copiilor săi, Lucia și George Roșu.

Cu gândul la cei care ne-au precedat, dar și la cei care ne vor urma, am creat această revistă care se adresează localnicilor, celor care își au aici rădăcinile, dar și celor care iubesc aceste locuri. Asta pentru că această comună, cel puțin în ultimii 160 de ani, a fost una de frunte în județul Bacău.

Iată că, ușor, ușor, ajungem în prezent, la cele ce se întâmplă în timpurile de azi. Când se pare că ne lăsăm influențați de neajunsurile vieții, care deseori sunt amplificate și denaturate intenționat, în goana după senzațional și ni se pare că nimic bun nu se mai întâmplă. Iar lucrurile vin așa de zeci de ani. Pentru că democrația este adesea greu de înțeles. Deși unii dintre noi sunt nostalgici după vremurile comuniste, trebuie spus că amestecul nefericit, de atunci, în mersul normal al societății a dus la erori, care și acum își mai arată consecințele. E adevărat că lucrurile nu sunt perfecte, dar nici atât rele precum par. Și nu putem lăsa ca această percepție să se prelungească alte zeci de ani.

Pentru că oameni buni și harnici încă mai există, iar tineri serioși și cuminți, la fel. De altfel, întotdeauna au fost în Brusturoasa oameni gospodari, destoinici, iar ei mențin această comunitate în acea stare de normalitate, necesară unui trai liniștit.

Și am realizat că am putea face ceva pentru refacerea imaginii acestei comunități. Acel ceva care să redea mândria de locuitor al acestei comune, pe care uneori nu o mai regăsim.

După întâlnirile avute cu multe persoane vârstnice din sat și adunarea multor povești din viața lor, dar și din viața satului, am trecut la alt nivel, începând o cercetare mai temeinică.

Am petrecut o lungă vreme în care am căutat prin arhive de tot felul, unele digitale, altele documente din arhivele statului și am adunat o sumedenie de informații despre Brusturoasa.

Așa am intrat în posesia „Monografiei parohiei Brusturoasa”, scrisă de preotul sachelar Gheorghe Hanganu în anul 1915, apoi a „Monografiei școalei Brusturoasa”, scrisă de domnul învățător Alexandru Bălăuță în anul 1934, dar și a „Monografiei școlii cu cl. I-X – Brusturoasa” a domnului învățător Nicolae Volmer, din 1990, toate adevărate bijuterii ale istoriei localității noastre.

Desigur că informațiile prețioase găsite în volumul de „Mărturisiri”, scris de generalul Radu R. Rosetti, au constituit o sursă importantă pentru descoperirea unor aspecte din viața comunității brusturene, din urmă cu mai bine de o sută de ani. Așa că ne vom strădui să scoatem la lumină aspectele frumoase din viața satului, începând cu vremurile îndepărtate, până la cele de actualitate.

În paginile acestei reviste veți regăsi numele unor personalități ridicate din acest sat, veți afla despre întâmplări demult uitate, ori chiar neștiute. Veți găsi pagini din istoricul școlii, al bisericii, ori ale altor instituții. Veți gusta din savoarea întâmplărilor povestite de bunicii noștri, dar veți afla și gândurile tinerilor din comunitate. Despre cum văd ei satul zilelor noastre, dar și cum își imaginează viitorul.

LILIANA ATOMULESE

CamScanner

Revistă culturală dedicată comunei Brusturoasa, matcă de tradiție și valori

Salutară și deosebit de benefică pentru comunitatea băcăuană și nu numai, inițiativa doamnei Liliana Atomulese, promotor cultural, creator de conținut, publicist și editor din comuna Brusturoasa - județul Bacău, de a reînvia și de a duce mai departe tradiția satului românesc, printr-o dublă realizare: blogul https://neuitare.ro/ și revista ,,Izvor de neuitare - Comuna Brusturoasa", recent apărută, o premieră în spațiul cultural băcăuan.

Sunt două proiecte de excepție, care reflectă și pun în valoare istoria și identitatea culturală a acestei așezări de pe Valea Trotușului, din cele mai vechi timpuri și până în zilele noastre, ca însemne pentru viitor, întru eternitate, căci așa cum spunea Lucian Blaga, „veșnicia s-a născut la sat".

Cu atât mai mult, apariția unei reviste în peisajul cultural românesc, chiar și trimestrială, cum este cea de față, într-un moment de regres al publicațiilor tipărite, nu poate fi decât una meritorie, aș spune chiar un act de curaj, dacă ținem cont de eforturile depuse în procesul de redactare și tipărire, precum și de costurile aferente unei publicații cu un cuprins atât de bogat și variat.

Iată că, în pofida necazurilor care s-au abătut de ani buni asupra satului românesc (unul dintre acestea fiind fenomenul continuu de depopulare), mai există totuși speranța salvării lui, bineînțeles dacă toți cei cointeresați se implică în mod concret în viața materială și spirituală a comunităților sătești de pe teritoriul țării noastre, unde legătura lor cu Dumnezeu, chintesența supraviețuirii acestora, să poată fi repusă pe temeliile de odinioară, întru cele bune și pentru cele bune.

Iar comuna Brusturoasa este un exemplu în acest sens, pentru că aici există un nucleu, în mijlocul căruia se află doamna Atomulese, care ține viu spiritul comunității, prin păstrarea și promovarea valorilor naturale și umane, pe care le scoate în evidență cu orice prilej și pe care le onorează cu mândrie și recunoștință.

Spun toate acestea, întrucât atât eu, cât și colegii mei din cadrul Serviciului Public Județean pentru Promovarea Turismului și Coordonarea Activității de Salvamont Bacău (SPJPTCAS), o cunoaștem pe doamna Atomulese, care, împreună cu meșteri populari, rapsozi și producători locali din Brusturoasa participă alături de noi, la diverse evenimente care promovează imaginea județului Bacău, în cadrul unui parteneriat de colaborare încheiat între cele două părți. Ultimul dintre acestea a fost Gala Turismului Descoperă ,,Nord-Est", manifestare de anvergură organizată la Bacău în prima decadă a lunii decembrie 2024, unde standul comunei Brusturoasa a fost premiat de către ADR Nord-Est și felicitat de oficialitățile, vizitatorii și ceilalți participanți din județele care alcătuiesc Regiunea Nord-Est.

Redescoperirea satului românesc, a tradițiilor sale este absolut imperioasă, pentru păstrarea și promovarea identității culturale a poporului românesc, iar acest lucru este posibil numai prin conștientizarea valorii imensului tezaur cultural de care dispune România, ca și printr-o mai bună educare a tinerilor în cunoașterea și transmiterea lui din generație în generație, astfel încât nimic să nu fie dat uitării.

Iar revista ***,,Izvor de neuitare - Comuna Brusturoasa"*** exact asta și-a propus și exact asta și face. Să-i urăm așadar, existență îndelungată, cu subiecte cât mai atractive!

ROMULUS-DAN BUSNEA

Romulus-Dan BUSNEA, inspector de specialitate în cadrul SPJPTCAS Bacău, jurnalist și publicist, membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România

CamScanner

O FRUMOASĂ INIȚIATIVĂ

Apariția unei publicații locale, într-o zonă rurală cum e comuna Brusturoasa, este un act de cultură, de curaj, ambiție și multă muncă.

Însă așa cum o știm pe d-na Liliana Atomulese, inițiatoarea acestui proiect, plină de entuziasm și dăruire, această inițiativă se va bucura de succes.

Dar pentru ca această publicație să-și atingă scopul propus, va trebui ca în jurul d-nei Atomulese să coaguleze un colectiv cu care să colaboreze.

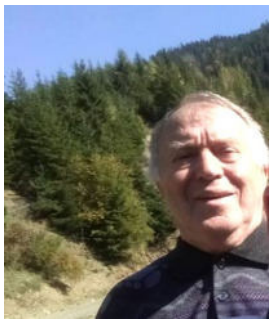
Înțelegem că revista își propune o tematică variată, cu probleme din diferite domenii și ca atare, antrenarea cadrelor didactice, a primăriei locale, căminului cultural și a altor personalități locale, este imperios necesară.

Un lucru foarte important este acela că revista vrea să „răscolească" trecutul istoric al zonei în care trăim, scoțând la iveală momente importante din viața spirituală, economică, socială și culturală a văii Trotușului.

Sperăm că noul Cămin Cultural care se va construi cât de curând, să fie un loc în care să se realizeze activități cultural-artistice și de petrecere a timpului liber și totodată centrul de inspirație pentru colaboratorii publicației de față.

Încurajez din toată inima apariția acestei publicații, urând inițiatorilor sănătate și multă, multă putere de muncă.

Profesor Gheorghe Roșu

Încurajările venite din partea profesorului Gheorghe Roșu, aduc acel suflu de energie, pe care domnia sa o are din plin, de parcă ar fi descoperit o fântână cu apă vie, din care ne dăruiește și nouă, de multe zeci de ani.

După o viață petrecută la catedră, dl. Roșu își continuă pasiunea pentru muzică, ducând o neobosită strădanie de a păstra vii tradițiile zonei. Aș îndrăzni să spun că, nu cred că există cineva care să nu fi auzit ceva despre acest profesor. Adulții l-au avut dascăl la școală, copiii și tinerii au trecut prin mâna sa, învățând tainele muzicii vocale sau instrumentale. O adevărată inspirație pentru noi toți!

REDACȚIA

CU SUFLETUL LÂNGĂ COMUNITATE

În vara anului 1967, am primit repartiție într-o localitate din județul Neamț. O colegă de facultate, care aparținea locului și a cărei tată era grav bolnav, m-a rugat să renunț la post în favoarea ei.

Așa am primit o altă repartiție – sat Brusturoasa. Numele acestei localități mi s-a părut ciudat. Aveam sentimentul că vine din cine știe ce zbucium, strigăt și vaier al unui trecut istoric îndepărtat.

Toamna m-am prezentat la Școala cu clasele I-VIII Brusturoasa. Am cunoscut satul și oamenii. Nu veneam dintr-un oraș. Tradițiile și obiceiurile vieții de la țară îmi erau familiare, totuși, aici am găsit altceva în plus, un puternic atașament față de rânduielile locale, continuate în mare parte de fiecare generație.

Sentimentul atașamentului și apartenenței la această comunitate, l-am descoperit în relatările vii ale sătenilor, privitoare la evenimentele celui de-al Doilea Război Mondial, adică refugierea din gospodării, pe cursul apelor din munți, ori momente din prizonierat.

Cele relatate de ei nu erau doar lucruri de demult, ci și griji și bucurii trăite, fapte de viață și experiențe care n-ar trebui să treacă în uitare.

Sunt simboluri ale vechimii durabile, care se cer și pot fi întregite de fiecare dintre noi, oriunde am fi. Oamenii, care au sfințit și sfințesc locul, au făcut-o testamentar, punând fapta mai presus de vorbă.

Aș putea oferi zeci de exemple din mărturiile lor. Mă opresc însă la unul, care m-a impresionat în mod deosebit.

Bătrânul, răposat, Copăcel Ion, de pe Pârâul Ursului, mi-a povestit plângând, cum de dorul și dragul casei și al satului, a fugit din lagărul din Siberia și a mers pe jos sute de kilometri, până aproape de granița României, când a fost prins și trimis înapoi în lagăr.

Ce dovadă mai vie ar putea pune în lumină sentimentul apartenenței la comunitatea rurală?

Cea mai mare parte dintre trăitorii evenimentelor celui de-al Doile Război Mondial au trecut în lumea umbrelor. Din duhul lor, care nu se stinge, ne-om aprinde noi, cum se aprinde lumina din lumină.

Consider de bun augur inițiativa d-nei Liliana Atomulese, de a tipări această revistă locală, în care să avem oglinda evoluției acestei comunități:

Brusturoasa de ieri, de azi și de mâine, în adevăr „***Izvor de neuitare***"

Profesor Aurelia Atomulesei

CamScanner

Acasă, în pridvorul bisericii din Brusturoasa

Pentru fiecare dintre noi, „acasă” înseamnă un loc special în sufletul nostru: este casa/localitatea în care trăim; este familia noastră; este locul unde ne-am născut și unde se află părinții și rudele noastre sau, poate este locul unde ne-am găsit rostul pe lume, muncind pe undeva prin țară sau prin străinătate. Se mai spune, însă, că „acasă” nu este un loc anume, ci mai degrabă, o stare de spirit. Este locul unde te simți iubit, împlinit și util celorlalți.

Pentru mine, a devenit „acasă” această vatră de istorie și tradiție românească - comuna Brusturoasa. Este locul unde, acum aproape 10 ani, am fost primit cu brațele deschise și cu căldură în suflete de comunitatea creștin–ortodoxă de aici, adunată ca un buchet de flori în jurul părintelui Vențel Balcanu. Au devenit casa mea acești oameni minunați și credincioși din Brusturoasa, iubitori de Dumnezeu și de moștenirea strămoșească și care lucrează astăzi împreună cu mine pe ogorul anevoios al mântuirii, astfel încât cei care se împovărează de ani în slujba lui Dumnezeu să fie asemenea pomilor încărcați de multă roadă.

A devenit casa mea primitoare Biserica „Nașterea Maicii Domnului”, în care m-a învrednicit Dumnezeu să-I slujesc Lui și aproapelui meu și de care sunt mândru să vă vorbesc în rândurile următoare:

Biserica cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” a fost ridicată între anii 1856 – 1859. În anul 1871, pe vremea primarului Gheorghe Tunariu, biserica veche de lemn a fost reconstruită din piatră și cărămidă, pe cheltuiala primăriei și prin efortul comun al celor 146 de credincioși ortodocși, păstoriți de preotul Neculai Teodoreanu. Temelia bisericii era din piatră și mortar, având formă de navă. Avea un turn înalt de formă pătrată, care era folosit drept clopotniță. Sfântul locaș era acoperit cu tablă, iar pridvorul era din lemn, doar catapeteasma era rămasă din vechea biserică.

În anul 1912, biserica este din nou reparată și i se adaugă pridvorul și doi contraforți de susținere a turnului. În timpul Primului Război Mondial sfântul locaș a suferit mari stricăciuni.

În anul 1934, preotul Ioan Grigoraș și credincioșii acoperă biserica cu tablă, iar interiorul este pictat parțial de Constantin Ionescu din Bacău. S-a înfrumusețat catapeteasma, s-a cumpărat mobilier nou și un al doilea candelabru.

O altă reparație capitală s-a mai efectuat în anul 1986. Atunci, iconostasul a fost pictat de pictorii Petru și Ion Pașcu, iar interiorul bisericii a fost pictat de

pictorul Toma Lascoi. De-a lungul timpului au fost executate lucrări de întreținere și lărgire a spațiului:

- în anul 1988 a fost înlocuit vechiul pridvor din lemn, construindu-se unul din cărămidă;
- în anul 2004 s-a facut ultima restaurare a picturii din interior/exterior și înlocuirea vechiului mobilier cu mobilier nou, sculptat în stejar;
- în anul 2006 s-a montat centrala termică și s-a pardosit cu marmură biserica;

Preoți care au slujit: Pr. Vasile Hanganu; Pr. Nicolae Teodoreanu; Pr. Gheorghe Hanganu; Pr. Ioan Grigoraș; Pr. Vențel Balcanu; Pr. Constantin Popa (2015 - prezent).

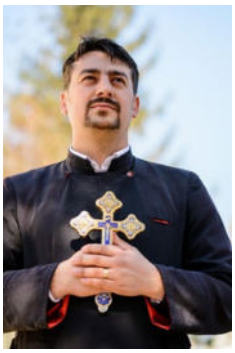
Biserica a fost resfințită în anul 2007 de către Preasfințitul Ioachim Băcăuanul, devenind cel mai valoros ,,acasă” pentru toți credincioșii din comuna Brusturoasa.

În încheiere, doresc să felicit inițiativa apariției revistei „Izvor de neuitare”, coordonată de doamna Liliana Atomulese, adăugând, alături de mulțumirile și aprecierea noastră pentru jertfa depusă, și specificația că iată, această revistă va deveni cu siguranță un nou „acasă”, un loc unde vom putea fi cu toții în comuniune de gânduri și simțiri.

Cu bucurie în Hristos,

Pr. Constantin Popa

O privire spre viitor

Spre bucuria locuitorilor din comuna noastră, după pensionarea părintelui Vențel Balcanu, a sosit în parohie un preot tânăr, dornic de integrarea în comunitate. Deși, după câțiva ani, ar fi avut posibilitatea de a se muta undeva mai aproape de casă, spre lauda sa, părintele Constantin nu și-a părăsit credincioșii. Știe că în jurul bisericii, oamenii se adună cu răbdare, cu dragoste, cu înțelegere și înțelepciune. Iar acest lucru nu se întâmplă peste noapte, ci cu perseverență. Lucruri pentru care îi mulțumim!

REDACTIA

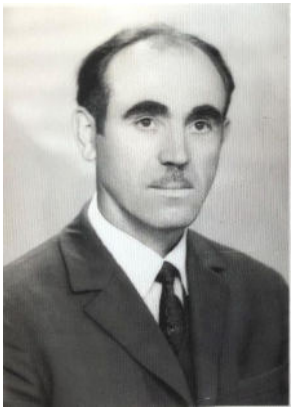
CamScanner

APOSTOLI AI ȘCOLII BRUSTUROASA

Dintre acei truditori care și-au lăsat amprenta asupra sutelor și sutelor de școlari din Brusturoasa, iată că în acest număr vom afla lucruri importante despre cel care a fost învățătorul ***Nicolae Volmer***.

Anii tinereții sale, care au avut un început extrem de promițător s-au transformat în ani de sacrificiu. După absolvirea Școlii Normale de băieți din Piatra Neamț, echivalentul liceului pedagogic, a început studiile universitare la Academia Națională de Educație Fizică, la București. Din păcate, a reușit să facă doar doi ani, deoarece toți studenții au fost mobilizați pe front. După o instrucție sumară de doar două luni, în septembrie 1942, au fost aruncați în luptă. După câteva săptămâni au ajuns cu frontul la Cotul Donului. În doar două zile, armata română a fost decimată, pierzând în jur de 150.000 de soldați, adică aproape jumătate din întreaga armată a țării. Așa zișii „aliați" germani, nu au ridicat un deget în sprijinirea românilor, ba chiar i-au împiedicat să se retragă, împușcându-i pe cei care voiau să dea înapoi. Nicolae Volmer avea să cadă prizonier în mâinile rușilor, fiind dus în Siberia vreme de 11 ani. La întorcere, nimic nu mai era ca înainte. Nici el nu mai era cel care fusese. Își trăise o treime de viață în lagăr. Anii de Siberia îl înăspriseră. Probabil ceva din sufletul se sfărâmase iremediabil. Așa că, a reluat totul de zero. Continuarea studiilor nu mai era posibilă la modul cum începuse. Așa că a terminat facultatea la fără frecvență, însă nu și-a mai dat licența. Între timp se căsătorise, apăruseră copiii, deja lucra în învățământ ca învățător. Iar mai apoi, orice lucru pe care l-a făcut, l-a făcut cu devotament, chiar dacă au urmat ani grei, în care rușii au stăpânit România.

Cadru didactic cu vocație adevărată, dumnealui nu a precupețit nici un efort în a lăsa urme adânci în mințile elevilor săi. Oricare dintre foștii săi elevi, are doar cuvinte de laudă în privința celor înfăptuite de el în întreaga sa carieră. Activitatea sa nu s-a limitat doar la orele de studiu cu elevii, ci s-a extins și în viața culturală, a satului. Împreună cu colegii săi, cadre didactice din școală, a creat grupuri artistice corale, de dansuri, de teatru, orchestră compusă din mai mulți instrumentiști. Unii dintre membri erau cadre didactice, alții elevi, alții foști elevi, care acum erau gospodari la casele lor, însă erau pasionați de asemenea activități artistice. Toate acestea necesitau multă muncă, pentru că oamenii aveau alte ocupații și erau greu de adunat, era mult de repetat, existau și spectacole, concursuri și participări la evenimente în alte localități. Ani de zile, mai exact 27, Nicolae Volmer a prezentat filme la căminul cultural din sat. Fără pasiune, cu siguranță că dl. Volmer nu ar fi putut face atâtea lucruri minunate.

Era hotărât să păstreze identitatea neamului său, în pofida celor care, pentru câțiva arginți își vindeau frații rușilor, comuniștilor nou instalați, care jupuiau și pielea de pe bieții oameni.

Pasiunea aceasta pentru istoria localității, devenise vizibilă încă de când el însuși era elev. Îl regăsim menționat în paginile revistei „Convorbiri Literare" din 1940, drept culegător de folclor, după ce publicase o doină veche.

Dar, din punct de vedere al posterității, există un lucru și mai important făcut de Nicolae Volmer. Acesta se numește „Monografia școlii cu cl. I-X – Brusturoasa". Lucrare care poate fi numită fără greș, monumentală, care nu se rezumă doar la informații despre școală, dar care surprinde și viața comunității în ansamblul ei. În paginile acestei monografii se regăsesc informații despre localitate, o radiografie a anilor '60 - '70, dar și din timpurile când pe aici trecea granița țării românești și venind până în anul 1989.

O activitate laborioasă, care a durat timp îndelungat, începută încă din anii de activitate și continuată în anii de pensionare. Toată această muncă a fost pentru el un fel de datorie sacră pentru comunitatea în care trăise întreaga viață.

Lucrul la această monografie a însemnat un consum fizic și financiar, de necrezut în timpurile noastre. În acei ani, nu exista internet, mașinile erau extrem de puține și de rare. Informațiile necesare întocmirii lucrării trebuiau căutate în arhivele statului, din Bacău, Iași, ori București. Pentru a ajunge în acele locuri domnul Volmer trebuia să meargă cu autobuzul (RATA), ori cu trenul. Bineînțeles, trebuia suportat din buzunar costul biletelor. Evident, trebuia să și mănânce. Tot ce găsea în acele documente de la arhive, trebuia notat cu creionul pe hârtie, pentru ca mai apoi, acasă, să fie scris într-o formă coerentă și abia apoi dactilografiat la o mașină de scris. Lucruri greu de înțeles astăzi, când trăim într-o eră a tehnologiei. Și cu atât mai mult, demne de respectul nostru.

A dus o viață închinată comunității!

În următoarele numere ale revistei noastre, vom descoperi pagini din această monografie, acestea ajutându-ne să înțelegem cum era viața satului pe atunci.

IANA ATOMULESE

CamScanner

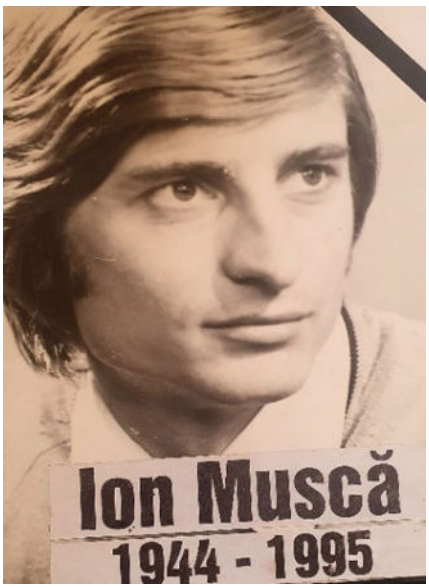
NĂSCUT ÎN BRUSTUROASA

Am hotărât că în pagina aceasta, vom prezenta oameni valoroși ridicați din această localitate, dar despre care se știu prea puține lucruri. Având rădăcini viguroase, aceștia au crescut frumos, în familii de gospodari și sub îndrumarea unor cadre didactice de excepție, cu care Dumnezeu a binecuvântat acest sat. Învățătorii și profesorii au fost, de-a lungul timpului, tot fii ai satului. Se pare că aceasta este o rețetă de succes, deoarece ei înțelegeau prea bine greutățile prin care treceau copiii, le înțelegeau mentalitățile și obiceiurile, reușind să găsească acea cale potrivită pentru o educație eficientă.

În acest număr vom aduce la lumină câteva ceva despre actorul Ion (Nelu) Muscă. Născut în 1944, nu avea să-și cunoască niciodată tatăl, acesta murind pe front, în același an. La plecarea sa pe front, și-a luat rămas bun de la toți, dar după câțiva metri s-a întors spre ei și a spus „Mamaie, să ai grijă de copii!”. Se pare că avusese o premoniție, fiindcă Nelu, la doar 4 ani, împreună cu sora sa mai mare Coca, au rămas orfani și de mamă, iar la scurt timp a murit și bunicul.

Rămas în grija bunicii paterne, a fost tare iubit și bine îngrijit. Deși au venit vremuri de foamete și de asupriri ale comuniștilor, familia Muscă era totuși una cu o stare materială bună, bunica Profira fiind o persoană educată și înțeleaptă. Doamna Stoian ne povestea cum, mama sa Agripina și sora ei Profira, aveau abonamente la reviste, pe care le schimbau între ele.

Copilăria lui Nelu, petrecută în Brusturoasa, a fost una plină de întâmplări parcă rupte din poveștile lui Creangă. Năstrușnic și neastâmpărat, intra în tot felul de încurcături. Pe la 6-7 ani, făcuse o boacănă, iar bunica s-a gândit să îl ducă la preotul Grigoraș, să se spovedească, gândind că îl vor speria. Stând sub patrafir, s-a gândit să lege șireturile pantofilor preotului. Așa că încercarea de a-l potoli, s-a transformat într-o altă năzdrăvănie. Iubea mult animalele, așa că într-o zi s-a dus lângă niște boi, să-i mângâie, dar se pare că aceștia nu au apreciat inițiativa, și unul dintre ei l-a luat în coarne. Tot pe la 6 ani, simțindu-se persecutat de bunica, desigur pentru vreo prostioară, a decis să fugă de acasă, la o mătușă din Moinești. Așa că s-a dus la gară și când a oprit trenul, i-a spus mecanicului de locomotivă, că este orfan și trebuie să ajungă la mătușa sa. Ceea ce s-a și întâmplat.

Cât o fi fost de complicat, având în vedere că trenul trebuia schimbat în Comănești, putem doar bănui. Uimirea mătușii a fost maximă, văzându-l la ușa ei, murdar de fum și flămând. Tot pe atunci, s-a dus la o crâșmă din sat, a lui Șelaru. Plin de aplomb și fiindu-i sete, i s-a adresat cârciumarului: „Măi Șelarule, dă-mi și mie un șpriț!”

Poate unul dintre cele mai grăitoare gânduri despre copilăria sa, a fost acela găsit pe un catalog de spectacol, scris drept dedicație mătușii și unchiului, care erau părinții doamnei Stoian.

„Dragă nană Agripină și nanule Ghiță.

Ce-am avut mai frumos în viață, a fost copilăria! Încântarea a tot ce-a fost mai minunat. Ați rămas în inima mea ca două bijuterii de cristal. De aceea vă iubesc!

Păziți-vă ouăle din cuibar!”

Iată-i și pe bunicii Profira și Vasile Muscă, în anii tinereții lor, în brațe cu fiica lor, Elena. Casa de pe atunci nu mai există, fiind distrusă în al doilea război mondial. După cum se vede avea o personalitate specială, parcă predestinată unei vieți la fel de speciale. Și avea de pe atunci suflet de artist. Cânta la fluier, fiind sufletul evenimentelor din școală, pentru ca mai apoi să fie conducătorul cetelor de la datinile de iarnă.

CamScanner

Și-a dorit foarte mult o carieră artistică, deși primul an de facultate l-a petrecut la Iași, acolo urmând matematica. Avea o minte ascuțită, dar se pare că simțea că nu o folosește acolo unde îl cheamă inima. Ca urmare, în primăvara următoare, a dat și la teatru, la București, unde a și reușit, fără ca familia să știe nimic, nici măcar sora sa. Desigur că a renunțat la matematică, urmându-și pasiunea.În timpul facultății de teatru, a făcut armata la Satu Mare și a activat în corpul ansamblu al unității. Tot acolo avea să-și cunoască și frumoasa soție, pe Rodica. Absolvind în 1970, a primit repartiție la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț.

Deși, după mulți ani, viața l-a dus în altă parte, ajungând pentru o scurtă perioadă la teatrul din Brașov, locul unde s-a regăsit cel mai deplin, a fost la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, aici petrecându-și restul carierei. Poate că atmosfera molcomă din Moldova lui dragă a fost cea care l-a făcut să se simtă ca acasă, poate colegii săi cu care a rezonat mult mai bine, au creat acel loc drag sufletului său. Și toate au creat conjunctura perfectă pentru o carieră unică.

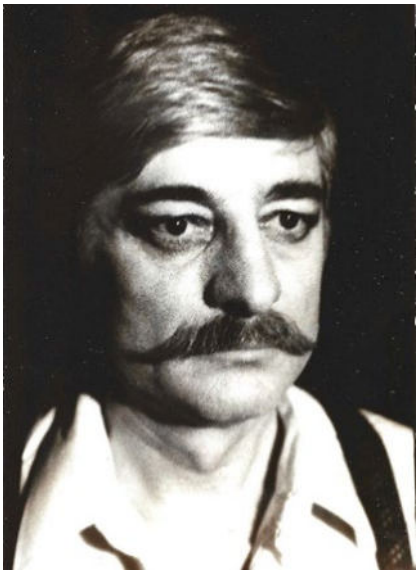
Zecile de roluri în care a jucat, nu ar încăpea în rândurile acestea. Desigur că vom aminti câteva din cele de pe scena teatrului, dar vor trebui menționate și filmele în care a jucat. Pe scenă a avut roluri memorabile în „Slugă la doi stăpâni”, „Romeo și Julieta”, „Tinerețe fără bătrânețe”, „Matca”, „Harap alb”, „Răfuiala”, etc, etc. Filmografia sa numără titluri precum „Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu”, „Urgia”, „Fiul munților”, iar în „Dumbrava minunată” a avut bucuria de a juca alături de copiii săi, Diana, Viviana și Ștefan. Micuța Diana a deținut rolul principal, mai exact Lizuca, al cărei cățel Patrocle, a devenit la fel de celebru.

Iată casa familiei Muscă, cu câțiva ani în urmă, pe când d-na Muscă, învățătoare pensionară, încă își întâmpina familia în prag.

Dealtfel, familia Muscă a contribuit substanțial la viața comunității brusturene. Cei pe care noi îi cunoaștem mai bine, sunt Aurel Muscă, care împreună cu soția sa Florența Muscă, s-au numărat printre cadrele didactice care au reconstruit școala după cel de-al Doilea Război Mondial. Ei au reprezentat, toată viața lor, un etalon de integritate, inteligență, omenie și dedicare profesională.

Doar că, după cum spune o vorbă, „*ceea ce e frumos și lui Dumnezeu îi place*”, îngerii au venit prea devreme după acest artist plin de viață și de talent.

Cariera sa, care era în plină maturitate, s-a sfârșit brusc, pe scenă, în urma unui accident vascular cerebral, provocat de o malformație congenitală a creierului. Ultimul său rol l-a jucat în piesa „Orfanul”. A fost ca un simbol al vieții sale...

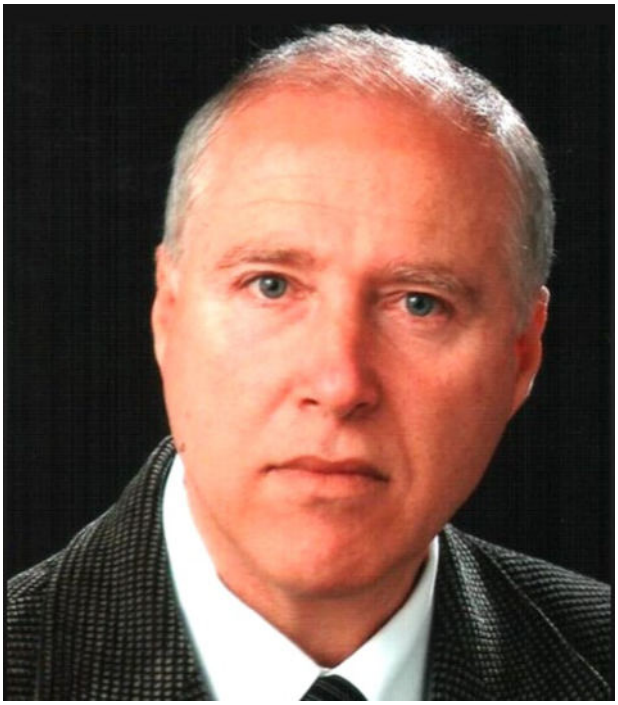
Trupul său se odihnește în Brusturoasa, așa cum și-a dorit. Nici nu s-ar fi putut altfel, îi era prea dragă Brusturoasa.....

Îi datorăm recunoaștere, recunoștință și prețuire!!!

LILIANA ATOMULESE

CamScanner

DRAG DE BRUSTUROASA

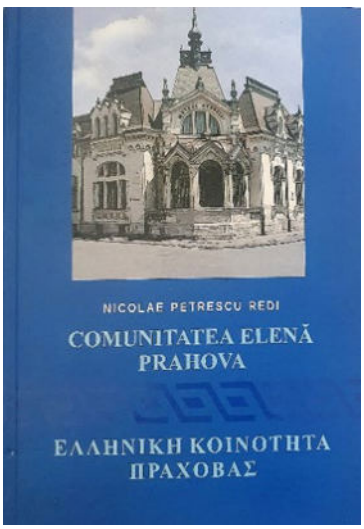

Am descoperit cu încântare, că nu doar cei născuți în Brusturoasa sunt îndrăgostiți de aceste locuri. Deseori, odată ce au călcat acest pământ, mulți își doresc să rămână pentru totdeauna. În paginile acestei reviste, vom regăsi multe asemenea persoane. Și nu vor doar să rămână, ci vor să și contribuie cu ceva la progresul acestei localități. Unii, precum e cazul din acest număr, vin și cu bagaje valoroase.

Astăzi îl vom descoperi pe ***Nicolae Petrescu Redi.***

Înainte de a-i da cuvântul, se cuvine să aflăm câte ceva despre viața și cariera sa. Născut în Puchenii-Moșneni de Prahova, și-a găsit dragostea vieții pe meleaguri brusturene, mai exact pe Mariea Vatamanu. Cadru didactic dedicat, care a predat în Ploiești, a trecut prin mai multe trepte de carieră: a fost ales membru în Comisia Națională de Istorie și a îndeplinit funcția de Inspector general adjunct la Inspectoratul Școlar Județean Prahova.

Având ani de activitate în spate, la maturitate a decis să împărtășească și altora comorile minții sale. A început să publice, în anul 1995 apărându-i volumul de debut, numit „***Aforisme***”. Apoi a urmat o avalanșă de cărți, de poeme, de lucrări cu caracter istoric. A

întocmit o monografie numită „***Bulevardul Independenței***” din Ploiești, ba chiar și o ediție bilingvă, „***Monografie a comunității elene***” din Prahova. Și așa, prin muncă neobosită, talent și inteligență ascuțită, a reușit ca până în anul 2024 să adune 36 de volume publicate. Care au fost traduse în nouă limbi de circulație internațională. În paralel a avut și o bogată activitate jurnalistică, a făcut parte din colectivul de redacție al revistei „Sinteze literare” - redactor șef adjunct și apoi redactor șef. În martie 2015 a devenit redactor pentru secțiunile de cultură și educație la România Breaking News RBN Press.

A fost publicat în numeroase reviste de pe întregul mapamond și în continuare vin de peste tot, confirmări ale talentului său. Toate acestea l-au adus în poziția de a deveni membru al Uniunii Scriitorilor din România, membru de onoare al Uniunii Scriitorilor din Moldova, Corresponding Members - American Romanian Academy of Arts and Sciences, Honorary member of Naji Naaman for culture (Liban). Marea lui dragoste pentru frații moldoveni, l-au dus la strânse legături de suflet cu Nicolae Dabija, Grigore Vieru și alte mari nume din acest domeniu. Desigur că am putea continua cu elogiile, dar ar trebui să-i dăm cuvântul scriitorului, care ne va împărtăși câte ceva despre legătura sa cu Brusturoasa. Și, desigur, să vă dezvăluim câteva din perlele talentului său.

„Brusturoasa este un colț de țară plin de istorie, de omenie. Odată ce o cunoști, îți dai seama că poți fi parte din povestea ei, fără opreliști. Nu puține personalități și-au legat numele de această localitate: eroul Emil Rebreanu, cel care și-a găsit sfârșitul în „Pădurea spânzuraților” din Palanca (pe atunci, sat al comunei Brusturoasa), generalul Radu R. Rosetti, proprietarul moșiei Brusturoasa, erou în Primului Război Mondial și cel mai mare cercetător al istoriei militare a românilor, soția generalului, Ioana Știrbei Rosetti - nepoata fostului domnitor al Țării Românești, Barbu Știrbei; locotenentul Eremia Gheorghe, sublocotenenții Coman Vasile și Hanganu Ion, căzuți pe câmpul de onoare în Primul Război Mondial; frații Alexandru Teodoreanu (bunicul scriitorilor Ionel și Păstorel Teodoreanu) și Neculai Teodoreanu, preot al parohiei Brusturoasa în perioada 1867 – 1890; Sachelar Gheorghe Hanganu, preotul care ne-a lăsat

CamScanner

„Monografia Parohiei Brusturoasa (1915)”, lucrare din care răzbate și marea dorință de unire a românilor din regat cu frații lor din teritoriile aflate sub dominația austro – ungară. Cu interes și emoție pot fi citite și monografiile apărute de-a lungul timpului datorită pasiunii și strădaniei unor merituoși dascăli ai școlii din Brusturoasa. În același spirit, Liliana Atomulese, om al acestor meleaguri, se pune astăzi in slujba promovării istoriei, a perpetuării tradițiilor. Folosește surse locale, documente cu caracter biografic, într-un dialog plin de adevăr, nostalgie, emoție. Scrierile ei, atractive, ușor de receptat, își găsesc cititori și în afara hotarelor localității.

Documentația orală, atât de atent valorificată, face parte dintr-un prezent care uneori nu a avut timp sa devină istorie. Autoarea leagă istoria locală de cea națională, recurgând la metode moderne de propagare a informației prin intermediul blogului, facebook-ului și al revistei pe care o conduce. Cele mai frumoase activități culturale organizate, și-au găsit locul și în emisiunile unor posturi de televiziune (Antena 3, Realitatea, TV Bacău, TV.Paprika).

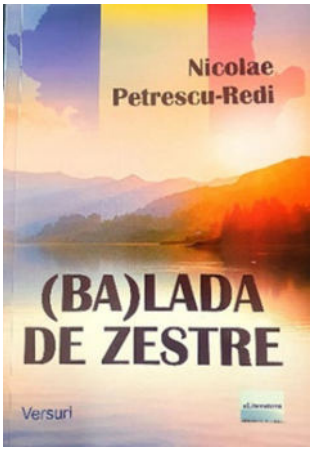
Scrierile Lilianei Atomulese mă trimit cu gândul la scriitorul Efim Tarlapan, autorul unui aforism valabil în orice timp și-n orice vremuri: „Poporul care își uită istoria își va pierde și geografia”.

NICOLAE PETRESCU – REDI

(poet, autor de aforisme, istoric și jurnalist)

Și acum, hai să ne înfruptăm din bunătățile sufletului, pe care cu atâta generozitate ni le pune dinainte poetul.

În volumul *„(Ba)lada de zestre*”, din fiecare vers mustește seva patriotismului profund, dar nu unul de paradă, ci unul atins de aripa îngerilor.

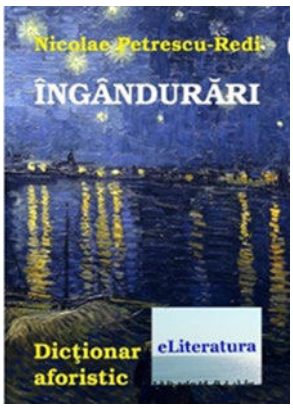
OMĂTUL

(1 DECEMBRIE)

Cântăm, serbăm Unirea,
ne ninge amintirea,
ne-arată cum străbunii
făceau din vis făclie,
cum lacrima de sânge
ajuns-a apă vie.

Cu viscol și zefir
dintr-o baladă ninge,
fulgi mari se-așternpe
glie!

Omătul ne șoptește:
„Sunt și cojoc, și ie”

VLAHII ȘI PAȘA

La Călugăreni,
lui Sinan,
i-au știrbit aura vlahii,

ah, trufașele-i dorințl!

Arătându-și colții,
pașa...
a rămas fără doi dinți!

ECATERINA TEODOROIU ȘI IA

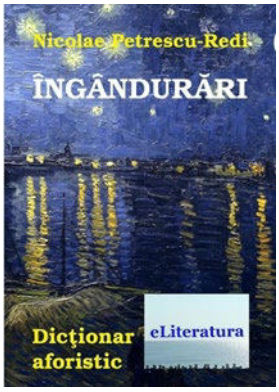
De ce leoaică par,
prin vremuri de urgie?
Sub haina-mi ostășească
eu, Doamne, port o ie.

E rană și bandaj.

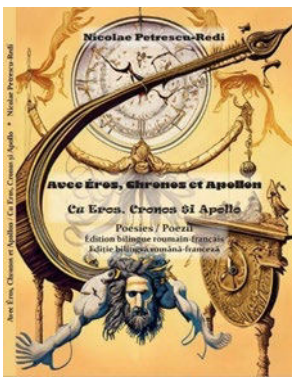
Aminte îmi aduce
de bolta zâmbitoare,
de frații mei căzuți
pe câmpul de onoare, (.....)

Dispare-n ceți plutonul,
de glonț străpuns, vestonul
cu lacrimi roșii plânge,
duios șoptește ia:
„Pe mine, Caterină,
de mult mă porți în sânge!”

Se scurge din ochi raza,
puterile mă lasă....
Lungește-mi, muică, ia
să par că sunt mireasă!

AFORISME

FEMEIA

Există o cetate care poate fi
cucerită cu o singură săgeată:
femeia

Poate e crăpată oglinda,
se încuraja femeia,
zărindu-și primele riduri

LIBERTATE

În visul domnitorilor români,
libertatea apărea....
ca un cer fără semilună.

REDACTIA

CamScanner

PAGINA ARTELOR

Dragi prieteni!

Această pagină, dedicată lucrurilor frumoase, sper să ne umple tuturor inimile cu acel lucru inefabil, greu de cuantificat, dar atât de minunat. Adică arta! Fiindcă ce ar fi lumea fără acel elegant și talentat greier? Am munci fără sfârșit, fără o clipă de grație dumnezeiască. Pentru că orice artist este atins de aripa îngerilor.

Astăzi vom descoperi un muzician, ale cărui rădăcini sunt în Brusturoasa. Vorbim despre ***Vlad Vizireanu***, un tânăr dirijor de succes, a cărui carieră se desfășoară în S.U.A. Născut în România, și-a petrecut o parte a primilor ani ai copilăriei, la Brusturoasa, la bunicii săi, Maria și Nicolae Volmer. Cu ambii bunici cadre didactice, a beneficiat de o educație aleasă, dublată de foarte multă iubire. Domnul Volmer era și el un artist, cânta la vioară, ocupându-se de tot ce însemna viață culturală în comună. Pe lângă predarea muzicii în școală, se ocupa de corul din sat, de echipa de dansuri, de orchestra satului, dar și de proiecția de filme la căminul cultural. Orice copil care voia să dea examen la liceul pedagogic, se străduia să ia câteva meditații cu acest pedagog remarcabil, care îi ghida pe cărările muzicii.

Aparținând unei asemenea familii, contaminându-se cu atmosfera de artă și muzică, micul Vlad a rămas cu amintiri care i-au deschis drumul spre o carieră muzicală. Desigur că, dacă nu ar fi avut acea genă de artist, munca grea pe care a depus-o pe parcursul formării sale ca muzician, nu ar fi dat asemenea roade. În timpul studiilor aprofundate de pian și muzicologie la UCLA (University of California, Los Angeles) și UT Austin (University of Texas, Austin), timp de 15 ani, Vlad a descoperit cât de potrivit și natural îi este dirijatul.

Și așa a început drumul său spre conducerea unor orchestre prestigioase, de pe marile scene ale lumii, care i-au adus recunoașterea talentului. Stabilit în Statele Unite, artistul a câștigat atenția internațională în 2013, când a obținut premiul al doilea la Concursul de Dirijori Cadaqués.

„Cu gesturi ample și o pasiune pură, Vlad Vizireanu a dirijat Orchestra Simfonică din Londra și a colaborat cu Festivalul Chautauqua din New York."

Premiile câștigate nu au întârziat să apară. Pentru că există cronici și interviuri, care să ne ajute să înțelegem mai exact dimensiunea și valoarea acestui artist, iată câteva fragmente relevante.

„Vlad Vizireanu, dirijor de origine română stabilit în Statele Unite ale Americii, a câștigat Premiul I la prima ediție a Concursului Internațional de Dirijat organizat de compania Only Stage din Londra. Competiția s-a derulat exclusiv on-line, fără limită de vârstă, dirijorii candidați având libertatea de a trimite înregistrări fără un repertoriu impus. Vlad Vizireanu a primit un premiu în valoare de 2.000 de lire sterline, precum și oportunitatea de a dirija trei concerte în cadrul stagiunii 2022 – 2023: cu Orchestra Simfonică MAV din Budapesta, cu Orchestra americană a Academiei Orpheus - în cadrul Festivalului de Muzică din Oregon și cu Orchestra della Magna Grecia din Italia.[.....]. În prezent, Vlad Vizireanu este Director Muzical al Orchestrei Simfonice Knox din Galesburg, statul american Illinois și profesor la Universitatea din Santa Barbara, California. De asemenea, Vlad Vizireanu a câștigat în luna mai a anului curent un alt Premiu I, la prima ediție a Concursului Internațional de Dirijat "Hans von Bülow".
Florica Jalbă/românia – muzical
https://www.romania-muzical.ro/stire/un-nou-premiu-i-pentru-dirijorul-vlad-vizireanu/3123661/47/5

„Vlad Vizireanu este un exemplu de succes și dedicație în lumea muzicii, dar are și o poveste de viață impresionantă. Când avea doar patru ani, familia lui a emigrat în Statele Unite ale Americii. A reînvățat să vorbească limba română după aproape două decenii de la plecare, odată cu revenirea în România. Cariera lui a început însă în SUA, unde a descoperit dragostea pentru muzică și a început să studieze pianul. Un profesor a remarcat însă că poate fi un dirijor excepțional și l-a îndrumat în această direcție. Vlad consideră că talentul și înclinația spre muzică i se trag de la bunic, care cânta la vioară. Când, după 11 ani de

CamScanner

prizonierat în Siberia, bunicul a revenit în satul Brusturoasa, Moldova, unde a crescut și Vlad în prima parte a vieții, a predat muzică. A ajuns să fie cunoscut în tot satul drept domnul Volmer, profesorul de muzică. În calitate de dirijor, Vlad a atins succesul internațional, evoluînd pe scene prestigioase din întreaga lume. Păstrează în același timp o legătură puternică cu România și profită de fiecare prilej pentru a o vizita. A caracterizat publicul de aici drept „foarte cald, dornic de muzică". Povestea lui Vlad Vizireanu este una inspirațională, arătînd cum talentul, moștenirea culturală și ocaziile propice pot duce la realizări remarcabile în domeniul cultural și în viață. Vlad este acum un artist complet, recunoscut la scară internațională." Mihaela Ganciu https://www.observatorcultural.ro/articol/muzica-este-singura-forma-de-arta-care-traverseaza-toate-culturile-si-granitele/

„UN AMERICAN DIN BRUSTUROASA"

„Și-a făcut debutul cu London Symphony Orchestra la Barbican Hall ca finalist în 2016 Donatella Flick Competition. A fost invitat la Concursul Malko 2018 cu Orchestra Simfonică Națională Daneză și, de asemenea, a fost invitat printre 14 dirijori (din 400 de candidați din întreaga lume) să participe la renumitul Concurs de Dirijor Mahler cu Simfonia din Bamberg.

În calitate de câștigător recent al competițiilor de dirijat „Only Stage" și Hans von Bülow în 2021, următoarele debuturi includ Orchestra di Milano La Verdi, Orchestra Academiei Orpheus (Festivalul de muzică din Oregon), Orchestra della Magna Grecia, Opera de Stat din Varna, Orchestra Simfonică din Budapesta MÁV, Filarmonica Brașov și Orchestra da Camera Fiorentina. Alte orchestre pe care le-a dirijat includ Tonhalle-Orchester, Lucerne Festival Strings, New World Symphony și Manhattan School of Music Symphony. De asemenea, a fost dirijor de cover pentru Filarmonica din Los Angeles, Simfonia San Diego, Filarmonica din Napoli și Orchestra Sarasota. Angajamentele recente și viitoare includ Wiener Kammerorchester, Orchestre National de Lille, Radio România Muzical și Orchestre de Cameră, Filarmonica Moldova Iași, Filarmonica de Stat Sibiu, Filarmonica Ploiești și Filarmonica Târgu Mureș. A fost invitat să conducă la Festivalul Gstaad, Festivalul Castleton și Festivalul de muzică Chautauqua. Acum va face cunoștință și cu Orchestra Filarmonicii Dinu Lipatti din Satu Mare și poate ne lasă impresiile sale despre ea."

https://www.gazetanord-vest.ro/2024/02/un-american-din-brusturoasa-si-o-germanca-din-sighetul-marmatiei/

„În general, publicul latin este mai entuziasmat, simți că este mai dornic. Acasă e acasă. Cum îmi place să zic, întotdeauna muzica o dirijez mai bine acasă. Este ceva în sânge, în aer, ceva în public. Este o experiență unică și de aceea mă întorc cu drag în România."

https://www.romania-actualitati.ro/emisiuni/romanii-de-pretutindeni/vlad-vizireanu-dirijor-roman-stabilit-in-sua-muzica-o-dirijez-mai-bine-acasa-este-ceva-in-sange-in-aer-in-public-id189013.html

Aici găsiți un interviu cu Vlad Vizireanu:

https://www.youtube.com/watch?v=nHgNf5bppMY

Am făcut o selecție drastică a multitudinii de articole elogioase scrise despre atât de tânărul Vlad Vizireanu. Talentul și pasiunea lui au fost remarcate pe întreg mapamondul. Și totuși, el nu uită niciodată să menționeze că e român. Și că e român din Brusturoasa! Dealtfel, nu pierde nici o ocazie de a concerta în România. În ultimii ani a dirijat cu succes multe orchestre, în cadrul Festivalului Internațional „George Enescu". Agenda sa de concerte este ocupată pe doi ani în avans. Va fi interesant de urmărit cariera acestui mare artist, care, după cum se vede, crește exponențial. Iar pentru cei care doresc să îl vadă pe Vlad Vizireanu pe scenă, vestea e că va concerta la Bacău, în februarie, cu Filarmonica „Mihail Jora".

LILIANA ATOMULESE
CamScanner

Medalia expoziției de industrie casnică - Brusturoasa din 1926

DOREL BĂLĂIȚĂ

În vara anului 1926, în localitatea Brusturoasa de pe valea Trotușului, a fost deschisă o expoziție de industrie casnică, organizată din inițiativa generalului Radu R. Rosetti, proprietarul moșiei Brusturoasa[1]. La expoziție au participat sătenii din localitate și din împrejurimi. Celor mai merituoși expozanți li s-au acordat medalii din bronz și „metal alb”[2], ambele medalii având același design. Medalia avea diametrul de 60 mm și era opera gravorului Carniol Fiul. Pe avers, în câmpul central, era reprezentată stema României timbrată de coroana regală, având în stânga și dreapta anul înscris despărțit în câte două cifre: „19-26”. În exterior, circular pe contur, în interiorul unui cerc liniar continuu este inscripția: „EXPOZIȚIA DE INDUSTRIE CASNICĂ * DIN BRUSTUROASA *”.

Reversul se prezintă după modelul altor asemenea medalii folosite la expozițiile precedente[3]: șapte blazoane pe care figurează capete de animale domestice, un stup de albine, un plug, scule și dispozitive de lucru, precum și o bandă orizontală aproape de centru, cu frunze de viță de vie și struguri, snopi de grâu, ramuri și frunze de laur[4]. Blazonul din partea de sus, în interiorul căruia sunt diferite instrumente de lucru, (echer, compas, roată dințată, nicovală etc.) este timbrat de coroana regală. În medalionul din dreapta sus este un cap de cal iar în cel din stânga sus este un cap de vacă/bou. În câmpul inferior al medaliei este un scut cu un cap de berbec, așezat între doi snopi de grâu, mărginiți la dreapta de un medalion oval cu un stup de albine, iar la stânga de un medalion cu o mașina de tors. Sub scutul cu cap de berbec este trecut numele gravorului: M. Carniol Fiul. Situată la marginea nordică județului Bacău, comuna Brusturoasa cuprindea, până în anul 1885, toate satele de pe valea Trotușului, pe distanța Palanca – Asău. În anii 1895, respectiv 1926, satele Agăș și Palanca s-au desprins de Brusturoasa, devenind comune.

Radu R. Rosetti, fiul scriitorului Radu Rosetti, s-a născut la 20 martie/1 aprilie 1877 în satul Căiuți, plasa Trotuș, județul Bacău[5]. A absolvit Liceul Național din Iași, Școala de Artilerie și Geniu (absolvită în 1899) și Școala Superioară de Război (absolvită în 1906)[6]. Descendent din vechea familie boierească Rosetti, viitorul istoric militar Radu R. Rosetti a trăit într-o lume în care rangul boieresc nu mai exista.

La vârsta de 30 de ani s-a căsătorit cu Ioana Știrbei[7], nepoata fostului domnitor al Țării Românești, Barbu Știrbei. Tatăl ei, prințul Alexandru Știrbei, îi lăsase moștenire un teren central în București, iar mama, Maria Ghika – Comănești, moșia Brusturoasa (județul Bacău) și Mândrești, lângă Tecuci[8]. Cei doi soți vor avea patru copii: Ileana, Radu, Ioana și Elisabeta[9].

Fig. 1. Medalia expoziției de industrie casnică de la Brusturoasa

Între 23 iunie/6 iulie și 31 august/13 septembrie 1913, Radu R. Rosetti, comandantul companiei 12 din Regimentul Constanța numărul 34, a participat la Campania din Bulgaria, fiind evidențiat de comandantul regimentului. Tot în 1913, este numit la comanda Școlii de Subofițeri de Infanterie.

[1] *Medalia expoziției de industrie casnica din Brusturoasa*, în Cronica Numismatică și arheologică, an VII, nr.67-68, ianuarie-februarie 1927, p.18-19.
[2] Constantin Pațilea, *Manualul colecționarului de medalii*, Ed. Omega Buzău, 2014, p.344.
[3] Medalia este asemănătoare (diferența este dată de inscripții) cu medalia bătută în 1925 pentru Expoziția regională a Cooperativei Sf. Nicolae din Drăgășani (Constantin Pațilea,op.cit., p.333; Constantin Pațilea, Andi Grecu, Imaginea ca informație pentru o istorie a agriculturii românești, Ed. Cetatea Doamnei, Piatra Neamț, 2016, p.72)
[4] Constantin Pațilea, op.cit., p.344.
[5] Ioan Mitrea, *Generalul Radu R. Rosetti, băcăuanul care a făcut și a scris istorie*, în Acta Bacoviensia, vol. V, 2010, p.264.
[6] Ibidem, p.265.
[7] Ioana Știrbey și Radu R. Rosetti s-au logodit la balul "dat în folosul Crucii Roșii" din 3 martie 1907, căsătorindu-se o lună mai târziu, la 26 aprilie. (https://jurnalul.ro/timp-liber/casa/casa-familiei-generalului-radu-r-rosetti-293128.html, accesat la 16.03.2023)
[8] https://romaniabreakingnews.ro/generalul-radu-r-rosetti-intre-mosia-cea-mica-brusturoasa-si-mosia-cea-mare-romania/ accesat la 16.03.2023
[9] https://limbaromana.org/revista/evocare-radu-r-rosetti-la-140-de-ani-de-la-nastere/, accesat la 10.04.2023.

CamScanner

În anul 1914, Ioana Radu Rosetti moare la doar 29 ani. *„A plecat la naşterea celui de-al patrulea copil, îmbogăţind familia cu un suflet şi cerul – cu un altul”*[11]. Radu R. Rosetti a avut o merituoasă activitate ca Şef al Biroului Operaţii din cadrul Marelui Cartier General, ca ofiţer de Stat Major şi apoi comandant al Regimentului 47/72 Infanterie. A fost rănit în lupta de la Răzoare din 6 august 1917[12].

A fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”, clasa III, pentru modul cum a condus Regimentul 47/72 Infanterie în lupta de la Răzoare, din timpul bătăliei de Mărăşeşti, din 1917. În Înaltul Decret no. 1172 din 9 octombrie 1917 de decorare a sa, se precizează: *„Pentru vitejia şi avântul cu care a condus regimentul în lupta de la Răzoare din 6 august 1917, aruncând la timp batalionul de rezervă în faţa trupelor germane, le-a oprit avântul dând astfel timp rezervelor diviziei să cadă în spatele inamicului şi să silească o retragere în dezordine. A fost grav rănit, în mijlocul trupelor sale.*[13]”

După război este numit ataşat militar la Londra, apoi comandant de brigadă şi, ulterior, director al Cursurilor de pregătire pentru ofiţerii superiori[14]. Pentru meritele sale militare şi contribuţia adusă la formarea României Mari, în anul 1919 este avansat la gradul de general, iar în 1924, înaintat general de brigadă. În acelaşi an cere trecerea în rezervă[15] dedicându-se ştiinţei şi culturii fie ca cercetător sau organizator şi conducător al unor prestigioase instituţii de profil.

O dovadă a recunoaşterii meritelor sale sunt şi decoraţiile primite: Ordinul Mihai Viteazul, clasa a III-a, Crucea comemorativă a războiului din 1916-1918, Coroana Italiei, decoraţiile franceze Legiunea de onoare şi Crucea de război, ordinul englez Distinguished Service[16].

Radu R. Rosetti a deţinut mai multe funcţii civile în decursul timpului: preşedinte al Consiliului de conducere al Muzeului Militar Naţional (1924-1935), muzeu pentru înfiinţarea căruia militase încă din 1914.

Fig. 2. Locotenent colonel Radu R. Rosetti -1917

A fost membru corespondent din 1927[17], apoi membru titular din 1934 al Academiei Române. Radu R. Rosetti a iniţiat săpături arheologice la „vechile cetăţi“ Soroca (1928), Cetatea Albă, Turnu Severin şi Ţeţina (1929).

Între anii 1931-1940 a condus Biblioteca Academiei Române[18] şi a fost conservator al Colecţiilor Bibliotecii Academiei Române.

La 27 ianuarie 1941 a fost nevoit să accepte funcţia de Ministru al Educatiei Naţionale, Cultelor şi Artelor în guvernul Ion Antonescu, pe care a ocupat-o în perioada 27 ianuarie 1941 - 11 noiembrie 1941.

În domeniul istoriei este considerat cel mai mare cercetător al istoriei militare a românilor. Dintre lucrările sale amintim: Participarea populaţiei la Războiul din 1877-1878, (apărută în anul 1941); Războiul pentru eliberarea Bucovinei şi Basarabiei, 1942;

[11] https://romaniabreakingnews.ro/generalul-radu-r-rosetti-intre-mosia-cea-mica-brusturoasa-si-mosia-cea-mare-romania.

[12] A fost împuşcat în coapsa stângă pe când ordona ieşirea din tranşee, fiind salvat de soldaţi cu câteva clipe mai înainte de a fi ciuruit de rafala unei mitraliere inamice. Rămas conştient, a dat următorul ordin soldaţilor: „Să se ştie că eu sunt rănit aici. Niciun om să nu treacă îndărăt peste trupul meu” – iar aceştia s-au comportat admirabil, reuşind respingerea atacurilor inamice până la capăt. (https://matricea.ro/generalul-radu-r-rosetti-1877-1949-noblete-fara-compromis-un-aristocrat-de-vita-veche-erou-la-marasesti-si-detinut-politic-in-inchisorile-comuniste.

[13] Ministerul de Răsboiu, Anuarul ofiţerilor şi drapelelor Armatei Române cărora li s-au conferit ordinul „Mihai Viteazul”, Atelierele grafice „Socec & Co”, Bucureşti, 1930, p.101.

[14] https://ro.wikipedia.org/wiki/Radu_R._Rosetti#cite_note-Anuar-4

[15] Radu Rosetti a ales să demisioneze din armată, fiind, între altele, nemulţumit de prea numeroasele şi nejustificatele promovări ale unor ofiţeri insuficient pregătiţi.

[16] https://www.bjbacau.ro/2021/06/02/radu-r-rosetti/

[17] „Recomandarea" de a deveni membru corespondent al Academiei Române a fost concepută de reputatul jurist şi istoric Andrei Rădulescu, fiind semnată şi de către savanţii Nicolae Iorga, Dimitrie Gusti, Alexandru Lapedatu, Simion Mehedinţi şi Ion Nistor. (Ioan Mitrea, op. cit., p.269)

[18] Ioan Mitrea, op. cit, p.268

CamScanner

Artileria în trecutul românesc, 1943; *Făuritori de seamă ai neatârnării României,* 1946; *Istoria artei militare a românilor până la mijlocul secolului al XVII*, 1947, etc. Dintre monografii menționăm: *Un uitat. Generalul I. Em. Florescu*, 1937; *Familia Rosetti, vol.1 și 2,* 1938-1940.

În Brusturoasa, Ioana și Radu R. Rosetti s-au îngrijit de sănătatea populației din comună, au sprijinit învățământul, biserica, dar și organizarea unor frumoase acțiuni cultural-educative. Cu prilejul căsătoriei, soția lui Radu R. Rosetti hotărâse ca, drept dar pentru sătenii din Brusturoasa, să construiască un mic spital pe care l-au dotat cu cele necesare și l-au întreținut până la începutul războiului din 1916, când întreaga aparatură a fost dată unui spital care s-a înființat la Școala Națională de Poduri și Șosele. Spitalul a fost renovat după stricăciunile din timpul războiului și a funcționat în continuare ca dispensar[19].

La curtea moșiei de la Șugura se făceau cursuri de țesătorie, croitorie, gospodărie și agricultură, cu durata de un an sau doi. După încheierea lor, fetele merituoase primeau câte o mașină de cusut.

Școala din Brusturoasa, înființată în anul 1864, era construită din lemn, acoperită cu șindrilă și lipsită de unele dintre elementele necesare unei bune funcționări. A fost reconstruită din cărămidă în 1904 la inițiativa Ioanei Rosetti, cu două săli mari de clasă, cancelarie și locuința învățătorului. Grație prințesei și Comitetului de patronaj al școlii, lângă grădinița din localitate a fost înființată o cantină școlară la care luau masa zilnic 20-30 de elevi. La serbarea Pomului de Crăciun, în fiecare an erau distribuite haine elevilor săraci. Acestea și alimentele necesare cantinei erau dăruite de administrația moșiei Brusturoasa. În 1920 familia Rosetii sprijină reparația școlii, distrusă în timpul războiului.

Întru amintirea celor căzuți în Războiul din 1877-1878, 1913 și 1916-1918, generalul Radu R. Rosetti a înzestrat școala cu rafturi, lucrate în lemn de stejar și ulm, așezate în sala de intrare a școlii. În ele au fost așezate cărțile bibliotecii școlare și materialul didactic ce cuprindea în anul 1933 și 50 de fotografii din Primul Război Mondial. În mijlocul acestor rafturi erau așezate trei plăci de marmură pe care erau săpate, cu litere de aur, numele celor 155 de ostași din Brusturoasa, căzuți pe câmpul de onoare, dintre care locotenentul Eremia Gheorghe, sublocotenenții Coman Vasile și Hanganu Ion. Biblioteca școlii purta numele „General R. Rosetti" și dispunea de 697 volume, dăruite de proprietarul moșiei Brusturoasa, sau procurate prin „Casa Școalelor".

La finele anului școlar, premiile erau asigurate în mare parte de Radu R. Rosetti și distribuite personal elevilor merituoși. Cei mai buni dintre ei, însoțiți de un învățător, vizitau în vacanță orașe din țară, costurile fiind suportate tot de general. Copiii orfani care încheiau cursul primar cu rezultate bune erau trimiși de generalul Rosetti la Școala Normală pentru a deveni învățători"[20] .

Învinuit de comuniști că a făcut parte din guvernul Ion Antonescu, Radu R. Rosetti a fost arestat în 15 august 1948 din ordinul unui Tribunal al poporului[21]. Deși Marele Rabin al României, Alexandru Șofran a întocmit un memoriu, care aducea noi dovezi în sprijinul nevinovăției ministrului, Radu R. Rosetti a fost condamnat la doi ani de detenție. A murit în închisoarea Văcărești la data de 2 iunie 1949 (la sărbătoarea Înălțării Domnului, de Ziua Eroilor), la vârsta de 72 de ani.

În memoria localnicilor văii Trotușului personalitățile celor doi au rămas vii. Școala din Brusturoasa, reconstruită în 1969 cu utilități moderne, a primit în 2001 denumirea „Ioana Radu Rosetti" iar la festivități a participat si fiica acesteia Elisabeta în vârstă de 83 de ani. La Onești o stradă a fost denumită General Radu R. Rosetti.

„Dincolo de faptul că Radu R. Rosetti a fost un OM care a făcut și a scris istorie, el s-a aflat deseori între sau în preajma principalilor actori ai scenei politice din epoca sa. Să reamintim că venea dintr-o veche și importantă familie boierească, cu un arbore genealogic impresionant, că a fost un apropiat al Casei Regale, îndeosebi al regelui Ferdinand Întregitorul, cât și al reginei Maria; s-a numărat printre cei mai fideli colaboratori și sfătuitori ai marelui om politic Ion I.C. Brătianu, având și legături de rudenie cu acesta. A fost, în fapt, un apropiat al tuturor Brătienilor. A fost martor al unor evenimente la care au participat mari personalități ale vremii sale, de la regele Ferdinand la regele George al IV-lea al Marii Britanii, de la Ion I.C. Brătianu sau Al. Marghiloman la George Clemanceanu sau Lloyd George; de la mareșalii Al. Averescu și C. Prezan la mareșalii Joseph Joffre și Mackensen. A fost colaborator și prieten cu generalul H. Berthelot, șeful Misiunii militare franceze în România în anii Primului Război Mondial, dar și cu ofițerul superior Ion Antonescu, viitorul mareșal și conducător al statului român între anii 1940-1944"[22].

[19] https://limbaromana.org/revista/evocare-radu-r-rosetti-la-140-de-ani-de-la-nastere/,

[20] https://romaniabreakingnews.ro/generalul-radu-r-rosetti-intre-mosia-cea-mica-brusturoasa-si-mosia-cea-mare-romania/

[21] https://matricea.ro/generalul-radu-r-rosetti-1877-1949-noblete-fara-compromis-un-aristocrat-de-vita-veche-erou-la-marasesti-si-detinut-politic-in-inchisorile-comuniste/

[22] Ioan Mitrea, op.cit., p.271-272

CamScanner

Fig. 3. În 2017 Poșta Română a emis un timbru în onoarea lui Radu R. Rosetti într-o serie dedicată eroilor primului război mondial și denumită: Glorie Eternă Eroilor Primului Război Mondial

Fig.4. Minicoala de cinci timbre și o vignietă dedicată generalului Radu R.Rosetti

DOREL BĂLĂIȚĂ

După lectura acestui articol atât de interesant, atât de bine documentat, scris la un nivel academic, trebuie menționat că el a apărut în anuarul Arhivelor Naționale Bacău, Acta Bacoviensia nr.19/2024 și a făcut subiectul unei comunicări în cadrul Simpozionului Național de Istorie "Vasile Pârvan" editia 2024, organizat de Complexul Muzeal "Iulian Antonescu" din Bacău și Arhivele Naționale filiala Bacău.

Dar, cine este Dorel Bălăiță?

Inginer chimist la „Chimcomplex” S.A. Borzești, iubitor și descoperitor al trecutului văii Trotușului și nu numai, jurnalist, numismat, autor al unor serioase cercetări istorice, artist al lemnului, el îmbină sculptura cu pictura. Numeroasele expoziții ale superbelor cruci, inspirate din cercetările sale prin țară, au consolidat statutul său de artist, iar cărțile publicate, scrise după ani de căutări neobosite, i-au adus recunoaștere din partea istoricilor.

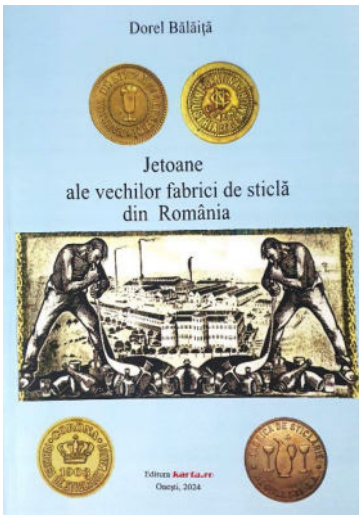

Dorel Bălăiță:

„În Postul Paștelui există și o Duminică a Crucii, iar expoziția mea este legată și de acest motiv. Eu expun modele copiate după vechi cruci românești și prescornice pe care le-am văzut în multe locuri din țară, păstrate din vechime. Modelele au fost concepute de țăranii români. Eu am încercat doar să imit tehnica lor. (....) Eu, unul, mă consider doar «un meșter crucer», așa cum erau și alții cândva.” (Sursa/Deșteptarea)

În volumul *„**Jetoane ale vechilor fabrici de sticlă din România**”*, găsim și un capitol extrem de interesant și la fel de bine documentat, despre Fabrica de sticlă de la Ciobănuș.

Dealtfel, acest ultim volum tipărit a fost prezentat de curând, de domnia sa la Biblioteca Academiei Române.

Neobosiți călători prin munții României, soții Luminița și Dorel Bălăiță petrec practic fiecare duminică liberă, pe potecile Carpaților. Energia debordantă de care dau dovadă, îi menține activi, cu mintea trează, spre descoperirea de noi și noi comori.

Nu putem fi altfel decât onorați, pentru faptul că ne-a dăruit acest articol, pe care să îl publicăm în primul număr al revistei noastre.

REDACȚIA

CamScanner

PAGINI DIN ARHIVE DIGITALE – RĂSCOALA DIN BRUSTUROASA 1881

Arhivele sunt întotdeauna niște comori, iar ele ne-au dus la relatarea despre această răscoală. Și, pentru că a fost un eveniment extraordinar, cuvenit ar fi să explicăm care era starea de lucruri din sat, în acele vremuri. Pentru că totul se complicase în ultimele zeci de ani, odată cu apariția familiei Ghica, în 1803, dar și a împroprietăririlor din 1864, după legea dată de domnitorul Al. I. Cuza.

Așadar, înainte ca moșia Comănești să fie dăruită de domnitorul Moruzzi familiei Ghica (în 1803), pe aici era moșie domnească, dar și răzeșească. În timpurile vechi, pe vremea domnitorului Vasile Lupu, (1634-1653), populația din zonă era puțină, aici locuiau se pare doar plăieșii, care păzeau granițele. Răzeșii care aveau aici pământ erau din Comănești și Văsâiești. Iată ce spune un document din august 1646:

„O carte din 7154 (1646) august, de la domnul Vasâle Voievod, prin care să cuprinde că au dat carte ace domnească tuturor sătenilor din Comănești și din Văsâești să fie tari și puternici cu carte domnii sale a ține și a opri o Poiană, ci să chiamă Buruianul , pentru care poiană au dat ei patruzăci și cinci jderi și cinci boi Cârstii vornicul, pentru o moarte de om ce s-a făcut pi ace poiană, ce-au fost a lui Bejan ce-au fost paharnic, până vor întoarce feciorii lui Bejan paharnic acei 45 jderi și 5 boi. Iar de nu vor vre să întoarcă, să aibă Comănești și Văsâiești a întoarce la feciorii lui Bejan un cal ce-au dat Bejan la Radul voievod și să ție ei Poiana Buruianului[1]”.

Sătenii pomeniți în acea carte, se pare că erau răzeși. După cum am aflat de la Neagu Djuvara, răzeșii erau deținători de întinderi de pământ în comun, ajutându-se între ei, formând un fel de obști, care exploatau pădurea în devălmășie. Fiecare răzeș era proprietarul ereditar al pământului său. În documente vechi de răzeșie apărea că primul strămoș dovedit al acestei comunități avea statut de boier. Aceștia își aveau privilegiile garantate de voievozi. Răzeșii erau acea parte a populației care participa la războaie, fără a fi susținuți sau instruiți pe cheltuiala publică, sau a domnitorului. Ca o răsplată pentru solidaritatea lor în luptă, domnitorul le acorda drepturi de proprietate asupra unor terenuri sau slujbe în stat. În timp însă, răzeșii au decăzut la rangul de țărani liberi, fiind totuși posesori de pământ, nefiind obligați să muncească pe pământurile boierilor. Ca urmare, nu trebuia să presteze corvezi nimănui. Pe măsură ce a crescut tributul țării către turcii otomani asupra țărănimii, soarta lor s-a înrăutățit și mai mult; în secolele XVI și XVII mulți dintre ei au fost siliți să-și vândă moșiile boierilor, ajungând astfel în aceeași stare cu țăranii șerbi.

După cum se știe, pe Camenca încă mai există un loc numit „La Răzășu”. Pe oricine am întrebat, nu își amintește nimeni cine să fi fost acel răzeș. Dar cu siguranță, el a existat, deci măcar o parte din locurile de aici erau și ale răzeșilor.

Oricum, lucrurile se complicaseră și mai tare, prin acea reformă agrară din 1864, când Cuza i-a împroprietărit pe țărani, luând pământ de la familia Ghica. Și se pare că răzeșilor le fuseseră încurcate pământurile la 1803, ei considerându-se nedreptățiți. În acei ani ai reformei agrare, răzeșii din Comănești și Văsâiești se aflau în litigiu cu familia Ghica, la Curtea de Apel din Iași, pentru vreo 20.000 de fălcii, din cele 80.000 pe care le dețineau boierii. Procesul s-a prelungit ani de zile, țăranii au făcut împrumuturi la cămătari și, nemaiputând plăti, au pierdut și ce mai aveau.

Acea împroprietărire de la 1864 s-a făcut în așa fel încât boierii au fost despăgubiți. Fiecare țăran care a primit pământ, a plătit eșalonat, vreme de 15 ani, contravaloarea lui. Cei care aveau 4 boi, au primit suprafață mai mare, cei cu 2 boi, mai puțin, cei cu un bou, și mai puțin. Fiecare după puterea de a-l lucra. Pălmașii, adică cei fără animale, au primit doar loc de casă, și câteva prăjini pentru grădină.

Ca sursă de venit aveau exploatarea lemnului, din pădurea boierilor, pe care îl tăiau, îl cărau la „herăstrae”, ale lor, ori ale boierilor, unde îl prelucrau. Totul la modul rudimentar pe care îl puteau face. Doar că, lucrurile s-au schimbat, familia Ghica aducând un arendaș care vedea lucrurile altfel.

Una dintre cele mai vechi referiri găsite în presă, ne relatează cum în Brusturoasa, țăranii nemulțumiți au alungat arendașul de moșie de la acea vreme.

Povestea a fost relatată diferit în diversele gazete de la acel timp, fiecare în funcție de culoarea politică, ori de diverse alte interese. Cert este că, acest eveniment a tulburat multe ape, chestiunea menținându-se în presă multă vreme.

Iată ce spunea ziarul „România Liberă”, în data de 24 August 1885, care prelua știri și din alte gazete:

---

[1] < Poiana Buruianului, sat în ținutul Bacău> sat. Buruienișul, com. Brusturoasa, jud. Bacău - Academia română secția de științe istorice și arheologie – DOCUMENTA ROMANIAE H[illegible]CA pag. 464

CamScanner

„În privința afacerii de la Brusturoasa <<Românul>> are aceste amănunte:

Înainte de actualul arendaș Grünberg, erau mulți sub-arendași cari concurându-se între dânșii făceau ca prețurile muncei să fie mai ridicate. Cu venirea acestuia toți sub-arendașii fură eliminați și țăranii începură a fi esplotați în mod neomenos. Așa, tocmea pe țărani ca să ducă atâtea trunchiuri de arbori, de atâția metri. Dacă lipsea câțiva centimetri, lemnele erau refuzate sau primite pe un preț foarte scăzut.

Țăranii desnădăjduiți încunoștiințară pe Grünberg ca să se ducă de capul lor.

Văzând că nu pleacă, dânșii îl amenințară că-l vor împușca, și această s'a și pus de mai multe ori în

practică și s'au făcut încercări de a'l speria. Un procuror a venit la fața locului și chiar atunci s'au făcut asemenea încercări. Văzând țăranii că nu pot scăpa nici cu aceasta, luară o hotărâre supremă: Încărcară lucrurile arendașului în vr'o zece căruțe și'l mutară fără de voia sa la Moinești.

În aceasta stă revolta țăranilor care sunt hotărâți a muta continuu pe d. Grünberg, până când se va muta el singur. „ - Te muți d-ta, sau te mutăm noi. Acesta este cuvântul de ordine al satului."

Violențe nu s'au întrebuințat însă. Totuși guvernul a trimis forța armată pentru a restabili ordinea."

La doar cîteva zile, mai exact pe 31 august 1885, ziarul „Lupta" publică un amplu articol care explică pe larg contextul acestei revolte din Brusturoasa:

„Răscoala țăranilor din Brusturoasa, dacă răscoală se poate numi, având izvorul ei în o chestie socială, după cum se va videa îndată, merită o atenție deosebită.

Brusturoasa face parte din vastul domeniu al Comăneștilor care are o întindere de vreo 80 mii fălci. Brusturoasa nu are locuri de arat, ci numai de pășune și herestree în număr de vreo 40. Înainte de venirea d-lui D. Grünberg arendașul, țăranii de la Brusturoasa erau ei singuri arendașii herestrăilor, ei să asociau câte câțiva de fiecare herăstrău și plăteau proprietarului între 30-40 de galbeni pe an. Ei aveau dreptul să tae lemne cât vor putea, pădurea Comăneștilor fiind peste 40.000 fălci.

Acum un an, d. Ghica a dat în arendă d-lui Grünberg pe timp de șapte ani, întreaga moșie a Comăneștilor, prin urmare și Brusturoasa. Arendașul intrând în posesiune a instalat herestrăe sistematice, a luat pe cele vechi din mînele țăranilor, pe unele din ele care erau prea primitive le-a închis, ear pe altele a început a le exploata el și numai el. Cu această măsură o sută și mai bine de familii rămaseră fără existență și fără ocupație. Arendașul, ce e dreptul, îi invită pe țărani să vină să se tocmească ca lucrători salariați la herestrăele lui, țăranii însă care să videau loviți în libertatea muncii și care pretind că au drept chiar asupra moșiei – procesul între ei și dl. Ghica proprietarul, privitor la vreo 20.000 fălci fiind pendinte la Curtea de apel din Iași – țăranii, zicem, refuzară de a se tocmi la arendaș. Atunci acesta trimise de aduse lucrători străini, Unguri mai cu samă din Transilvania și din alte părți și astfel începu, cum am zis, o exploatare în mare și sistematică a pădurilor [.....]

Așa, mai întâi țăranii de pe Văsâești și Brusturoasa erau acum 50 de ani răzăși și, numai pentru a plăti o datorie de 16.000 galbeni către un grec, Condopol, au devenit clăcași în urma unei convenții încheetă la 1845 cu d-nu Ghica Comănești eanul Bătrânul. Odată deveniți clăcași vine legea rurală de la 1864 și îi împământenește pe niște pământuri care cu 20 ani în urmă fusese a lor proprii, silindu'i să le plătească din nou. Ei totuși trăiau până mai an cum puteau, exploatând în mic pădurea. Eată însă vine un capitalist, arendașul Grünberg care le închide herestrăele lor mici, stabilind altele mari sistematice. Țăranii devin prin această măsură simpli proletari. Arendașul după ce le-a luat astfel instrumentele de muncă le propune a deveni salariați pe pământurile și în pădurele lor. Ei refuză, oarecum să pun în grevă. Imediat videm făcându-se ceea ce să face peste tot locul când isbucnește o grevă, videm pe arendaș aducând alți lucrători în locul greviștilor. Aceștia loviți pe toate căile se revoltă în contra patronului – în cazul de față arendașul – armata sosește și face să intre în ascultare și ordine pe buclucași [.....]"

După cum se vede, lucrurile erau extrem de complicate, dar brusturenii nu au mai putut răbda starea de lucruri și au ripostat cum au crezut ei.

Și alte ziare ale vremii au relatat aceste întâmplări, cum ar fi Voința Națională, Dimineața, fiecare după interesele sale.

Mai târziu, vom vedea cum peste doar câțiva ani, țăranii din Brusturoasa se vor revolta din nou împotriva nedreptăților, mai exact în anul 1892.

CamScanner

CTITORI AI ȘCOLII DIN BRUSTUROASA

Una dintre cele mai importante figuri care au determinat ridicarea calității învățământului din Brusturoasa, a fost și cel mai longeviv director al școlii. Vorbim despre ***Alexandru Bălăuță***, cel care a condus destinele atâtor generații de copii, vreme de 33 de ani. Doar cei mai vârstnici locuitori ai satului își mai amintesc ceva despre el. Și desigur, toate cadrele didactice care au trecut prin această instituție.

Cel care și-a dăruit toată competența, toată puterea de muncă, nu a precupețit nici un efort spre dobândirea unor rezultate de excepție pentru comunitatea brustureană. Începutul carierei sale aproape că a coincis cu Marele Război.

Puținele informații despre activitatea sa le regăsim în „***MONOGRAFIA ȘCOALEI PRIMARE – IOANA R. ROSETTI***”, întocmită chiar de domnia sa. Desigur că nu s-a lăudat cu propria activitate. Însă la sfârșitul acestei lucrări, au fost reproduse procese verbale de inspecție din diferite perioade ale funcționării școlii. Dacă în 1914 școala activa cu mai mulți învățători, cu o activitate mulțumitoare, iată cum era situația după șase ani, când Alexandru Bălăuță preda singur unui număr de peste 120 de școlari zilnic.

Iată cum arăta o zi din viața acestui cadru didactic, care desfășura o activitate greu de imaginat în timpurile moderne:

„Astăzi 21 Aprilie 1920 orele 9-12, 2-4, am făcut inspecție specială D-lui Al. Bălăuță în vederea admiterii sale la examenul de înaintare seria 1918 și am constatat următoarele: D-sa e singurul învățător al școalei din Brusturoasa, - e căsătorit cu 2 copii.

Situația excepțională. *Localitatea a fost evacuate 2 ani, populația împrăștiată în toate părțile Moldovei, o bună parte din ei s'au întors pe măsura în care și-a putut înfiripa un cămin. Nici până azi nu au venit toți. D-l Bălăuță Alex. a depus o muncă stăruitoare pentru repararea localului și a locuinței D-sale atât pentru localitate cât și pentru școalele din Palanca și Ciughieș. Pe ziua de 1 Ianuarie 1920 totul a fost gata și până la 1 Februarie s'a putut procura cărțile, caetele și cele necesare pentru începerea efectivă a cursurilor.*

Obligativitatea. *Copiii după recensământ 438. În clasa I înscriși 125, regulați 90 prezenți azi 80. Clasa II înscriși 34, regulați 33, prezenți 33. Clasa III înscriși 16, regulați 8, prezenți 7. Total prezenți 120.*

Învățământul. *Se predă de acelaș învățător pe ½ zile dimineața cl. II și III, prezenți și după masă cl. I 80 prezenți. Clasa IV nu sunt copii căci vechii promovați din 1916 au trecut astăzi de vârsta obligativității. D-sa*

Dl. director Alexandru Bălăuță - cca 1930

face la cerere o lecție de istorie cu cl. II. Legenda mănăstirei „Putna”. Metodic tratată se insist asupra unităților metodice din care reesă: „religiozitatea” lui Ștefan.

Învățătorul însuflețit, elevii activi, disciplina menținută, atenția câștigată. Nesiguranța elevilor se datorește întreruperii școalei pe toată durata războiului. Din 40 de elevi ai claselor II și III numai doi au urmat în refugiu școala.

Am examinat clasele II și III la citire, scriere, gramatică și aritmetică, constat că materiile trimestrului întâiu s'au parcurs la toate clasele.

Și fiindcă nici vorbă nu poate fi de vreo aducere aminte a materiilor din anii precedenți, D-sa întrebuințează și pe elevii claselor superioare atunci când predă la cea inferioară. Pentru terminarea materiei, cursurile vor trebui prelungite cu cel puțin o lună, apoi trimis încă un învățător spre a putea răzbate măcar pe cei 120 elevi ce i-am găsit prezenți. Până se vor înfăptui însă acestea fac apel tot la sacrificiul D-lui Bălăuță spre a continua tot în așa fel cum a procedat.

Absolvenți. *Luați după câteva certificate de absolvire: În anul 1914 – 1915 înscriși 16, absolvenți 16, în 1916 înscriși 23, absolvenți 16.*

Cor școlar pe 3 voci.

În afară. *Cassier-contabil la Banca Populară, membru în consiliul de administrație al cooperative de consum. A depus muncă pentru repararea a 3 școli din zona ocupată și anume: Palanca, Ciughieș, Brusturoasa.”*

Cum am putea spune, astăzi, că viața e grea?

Și cum am putea oare să ne arătăm recunoștința unor asemenea OAMENI, care practic și-au jertfit viața în slujba comunității? Și asemenea lui, vom mai scoate la iveală alți și alți adevărați apostoli ai învățământului din Brusturoasa, care și-au lăsat amprenta asupra acestei instituții, a cărei activitate este definitorie pentru dezvoltarea corectă a unei comunități.

LILIANA ATOMULESE CamScanner

UN LOC FERMECAT, LOCUL SUFLETULUI NOSTRU

Dacă te hotărăști să faci o plimbare pe ulițele satului, mai nou numite străzi, vei descoperi cum arhitectura caselor își păstrează tiparul, chiar dacă aerul de modernitate își face simțită prezența. Case vechi de 70-80 de ani, alături de unele de doar 10-20 de ani, care nu sunt nepotrivite privite împreună. Ele doar se completează unele pe altele, ca o mare familie care are și bătrâni, dar și tineri. Și care familie, ar fi ciudată fără toate generațiile!

Așa este și Brusturoasa, un sat viu, în care tinerii țin cont de părinți, de tradiție și care sat va continua să existe alte sute de ani. Dacă ai și oaspeți, negreșit îi vei duce spre pădure, pe drumuri de munte. Superbe și uneori neștiute, case vechi, ori case noi, apar prin poieni, altele ascunse după liziere de brazi de pe coaste abrupte.

Fiecare loc are o poveste, fiecare munte o legendă, în fiecare colț este o urmă din războaiele care ne-au brăzdat cu tranșee văile și vârfurile munților. Găsești tuneluri săpate în munte, unele ca adăposturi, altele făcute ca trecere în alte sate, pentru refugiere. Și mai găsești acei oameni care sfințesc aceste locuri. Care știu toate aceste povești, care cunosc toate cărările din păduri, toate traseele care pot fi parcurse cu mașina, ori cu bicicleta, ori doar cu piciorul.

„Acasă .... acest cuvânt stârnește multe amintiri, fiecăruia dintre noi. Pe mine mă trimite cu gândul la casa părintească, locul unde am descoperit lumea pentru prima dată! Unde am făcut primii pași și am rostit pentru prima dată cel mai frumos cuvânt, „mama”. Cu timpul am început să fac cunoștință cu a doua familie, mai exact comunitatea din care făceam parte. Această comunitate despre care vă vorbesc sunteți chiar voi, locuitorii comunei Brusturoasa. Încă din primii ani de viață m-am simțit îndrumată, încurajată, protejată și ascultată. Datorită acestei comunități am reușit să ajung unde sunt acum! Aici am învățat să mă descurc în viață, am avut norocul să văd ce înseamnă cu adevărat viața la sat, am văzut ce înseamnă să ai animale care să îți aducă zâmbetul pe buze. Pe scurt, am învățat ce înseamnă omenia, fapt care mi-a adus numai lucruri bune în viață. Pot spune, cu zâmbetul pe față, că sunt mândră să am rădăcinile în această comunitate, care știu sigur că nu va seca niciodată. Oricât de frumos, primitor și modern ar fi orice alt loc din această lume, pe care ajung să îl văd, ajunge sa fie comparat cu locul în care am copilărit, iar de fiecare dată Brusturoasa câștigă, deoarece acolo mă simt acasă. Cred că asta spune tot!”

MIHAELA COVACI

Iată cum sună glasul sufletului îndrăgostit de satul său... și multe mai sunt de spus..... dar, urmarea, în alt număr.

LILIANA ATOMULESE

CamScanner

REȚETE.....
REȚETE.....

Revista noastră nu ar fi completă, dacă nu am regăsi în paginile ei rețete vechi. Ele pot fi rețete culinare, ale unor leacuri care acum poate nu se mai fac, ori se fac foarte rar, ori sunt specifice doar acestei zone.

Abundența produselor alimentare din zilele noastre, adunată la un loc cu lipsa de timp tot mai acută, treptat, au dus la pierderea unor feluri de mâncare din bucătăriile noastre. După cum vă puteți închipui, lipsurile prin care treceau bunicii noștri în anii de după război, ori în anii comunismului, duceau la născocirea unor rețete de mâncare neobișnuite. De fapt, ni se par nouă neobișnuite, azi, însă atunci erau grozav de bune. Poate și pentru că nu aveau cu ce compara. Însă pe oricine ai întreba, dintre cei care au trăit în acele timpuri, negreșit va spune că așa mâncare gustoasă nu au mai mâncat de-a lungul vieții.

Așa că, în următoarele numere ale revistei, vom scoate la lumină vechi rețete, eventual însoțite și de o poveste, care să le redea acea savoare specială.

De la Ileana Andreșoaie (a lui Iura), de 96 de ani, am aflat o rețetă de TURTE CU MAC pe care mama ei, Catrina Mihăilă care a trăit 101 ani, o făcea pe când Ileana și frații săi erau copii. Aveau moară și deseori măcinau și noaptea. Alături de încăperea morii, aveau o odăiță unde stăteau de veghe, cu o ferestruică prin care vedeau mersul trebii. Catrina, dacă tot nu dormea, făcea un aluat. Un aluat simplu, din făină, apă, drojdie, sare, iar uneori lapte și ou. Întindea foarte subțire acest aluat, pe toată masa. Apoi presăra un strat generos de mac, măcinat de cu ziuă de către copii, împreună cu zahăr, într-o chiuliță. Apoi îndoia foaia și o presa bine cu sucitorul, și o întindea din nou. O plia din nou, apoi o presa din nou și o mai întindea iar. Din acest aluat tăia pătrate, ori triunghiuri și le cocea pe plită, pe amândouă părțile. Ieșeau tari, dar Catrina le scălda într-un sirop, și le punea stivuite să se înmoaie. Copiii abia așteptau să vină dimineața!

Poftă bună!!!

Dar, tot pe această pagină, vom publica și leacuri mai puțin auzite, sau chiar dispărute.

În urmă cu mai bine de o sută de ani, asistența medicală era aproape inexistentă. Oamenii sufereau și atunci de diferite boli. Și le tratau cu diverse leacuri, cele mai multe din plante, iar altele cu totul și cu totul speciale. În timpul vizitelor pe care le-am făcut pe la persoanele vârstnice din sat, am aflat niște rețete despre care auzisem în treacăt, de exemplu cap de câine, ori care m-au uluit de-a dreptul, cum ar fi uleiul de râme.

Deși, despre râme, mama mi-a povestit cum în urmă cu vreo 70 de ani, bunicul meu l-a lecuit pe fratele ei, care a căpătat o rană în urma unei căzături. Unchiul era cățărat într-un copac și cânta dintr-un fluier de lemn. S-a dezechilibrat și a căzut, iar fluierul i-a străpuns partea dintre buza de sus și nas, lăsând o gaură circulară. Bucățica de carne a căzut de tot. Evident că sângera abundent. Bunicul s-a dus imediat, a săpat în pământ și a scos o râmă. A spălat-o și a pus o bucată din ea în acea gaură din buză. Apoi l-a pansat cu ce o fi putut și l-a lăsat așa, nu știu pentru cât timp, probabil că vreo câteva zile. În acea gaură din buză a crescut carne la loc, iar toată viața a avut doar o cicatrice rotundă.

Așadar, râmele par a fi de mare leac. Într-un număr viitor vom mai afla și alte leacuri neobișnuite.

Până atunci, să aflăm despre beneficiile unui ulei:

Acest ulei a ușurat suferința a zeci și zeci de oameni și este extrem de simplu de preparat.

Ingrediente:

- 1 plic de foi de dafin
- cca. 200 ml ulei comestibil

Mod de preparare:

Foile de dafin se pun într-un borcan mic, care se închide cu capac cu filet. Peste ele se toarnă uleiul. Nu trebuie ca foile să fie acoperite de ulei. Se agită bine, apoi se închide capacul. Borcanul se lasă în încăpere, undeva la îndemână. Se agită când și când, vreme de 10 zile. Între timp uleiul va căpăta o culoare verzuie. Apoi se strecoară și se pune la frigider. Eu, uneori, nici nu îl mai strecor, îl păstrez așa.

Din acel ulei, în caz de nevoie, se pun câteva picături într-o lingură, se încălzesc, se înmoaie puțină vată în el și se pune în urechea care doare, ori în urechea din partea unde e măseaua dureroasă. Ce rămâne în lingură, se unge maxilarul dureros, pe după ureche, și pe tâmplă.

Este foarte bun și pentru zgomotele, ori vâjâiturile din urechi.

Să vă fie de leac!

REDACȚIA

CamScanner

CUPRINS

De ce această revistă? ..... pag. 1

Revistă culturală dedicată comunei Brusturoasa ..... pag. 2

O frumoasă inițiativă ..... pag. 3

Cu sufletul lângă comunitate ..... pag. 3

Acasă, în pridvorul bisericii din Brusturoasa ..... pag. 4

Apostoli ai școlii Brusturoasa ..... pag. 5

Născut în Brusturoasa ..... pag. 6

Drag de Brusturoasa ..... pag. 8

Pagina artelor ..... pag. 10

Medalia expoziției de industrie casnică 1926 ..... pag. 12

Răscoala din Brusturoasa – 1881 ..... pag. 16

Ctitori ai școlii din Brusturoasa ..... pag. 18

Un loc fermecat ..... pag. 19

Rețete.... rețete.... ..... pag. 20

CamScanner

PATRIA ,O FACE LIMBA ȘI ISTORIA, RELIGIA ȘI TRADIȚIILE. A DA CU PICIORUL ÎN TOATE ACESTEA,ESTE A SE LEPĂDA CINEVA DE PATRIA SA -

SPIRU HARET

GARA ILIE RADU

IUBIREA FAȚĂ DE SATUL TĂU,
O ARĂȚI ȘI PRIN RESPECTUL PURTAT ÎNAINTAȘILOR

CamScanner